

Opakování o hláskách

učebnice s. 93

Zopakovat samohlásky, dvojhlásky a souhlásky.
Procvičit hláskovou stavbu slova.

1 a) Jaro na sebe nedalo dlouho čekat. Dny byly až nezvykle teplé a slunečné, příroda se tentokrát rychle probudila ze zimního spánku. Jen co trochu slezl sníh a minuly mrazíky, znovu se rozběhly práce na opevnění Hradu a během jarních měsíců vyrostla hradba na severní straně do pořádné výšky.

b) teplé, slunečné, příroda, tentokrát, zimního, spánku, sníh, mrazíky, práce, opevnění, jarních, měsíců, severní, pořádné, výšky

2 a) Snažíme se o pečlivou výslovnost.

b) **Možné řešení:** Viděl před domem neznámého muže. Tatínek s tím může být rychle hotov. Tady je každá rada drahá. Maminka má své dítě moc ráda. Koupili jsme si větší byt. Musíš být doma včas. Nanos ze sklepa uhlí. Na břehu byl nános bahna. Okolo hradiště byl vybudován ochranný val. Vál studený vítr. V sousední zemi vládl krutý král. Na dvorku se seběhly krůty. Dejte přednost vozidlům přijíždějícím zprava. V novinách se objevila zpráva o vyhraném hokejovém utkání. Při silné větrné bouři padlo u cesty několik stromů. Vykouzlo mi z ruky pádlo. Ve skleníku se pěstuje raná zelenina. Na podzim jsou chladná rána. Policista si připevnil na opasek pouta. Ke hradu se poutá pověst o bílé paní. Na dortu byla čokoládová poleva. Když se v sauně polévá rozžhavený kámen vodou, vzniká pára. Namáhá mě rychlá chůze do schodů. Byla to zbytečná námaha.

3 a) Dvě samohlásky vyslovené v jedné slabice nazýváme dvojhlásky.

b) pouze (dvojhlásky), ouha (dvojhlásky), strouha (dvojhlásky), nedoučil se, poroučí (dvojhlásky), klouže (dvojhlásky), soužení (dvojhlásky), pavouk (dvojhlásky), doučování, poutník (dvojhlásky), poukazoval, louka (dvojhlásky), hloupý (dvojhlásky), doupě (dvojhlásky), doužívá, poučný, souhláska (dvojhlásky)

c) Myslel pouze na zábavu. Ouha, to mě to bolí! Ke mlýnu vedla úzká strouha. Nedoučil se látku, kterou během nemoci zameškal. Maminka poroučí Martinovi, aby už šel domů. Zledovatělá cesta mi klouže pod koly auta. Měl s námi veliké soužení. V teráriu se líně povaloval veliký pavouk. Přihlásil se na odpolední doučování z matematiky. Na mezi seděl unavený poutník. Poukazoval na chyby, kterých se dopustil. Louka byla plná pampelišek. Urazil ho jeho hloupý vtip. Vypátrali jsme liščí doupě. Až nemocný doužívá léky, bude propuštěn z nemocnice. Vyslechli jsme poučný příběh. Souhláska je hláska, jejíž podstatou je šum.

ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA

V závěru 15. století.

Např. Matyáš z Arrasu, Petr Parlér, Niccolo Paccassasi, Jože Plečnik.

Souhlásky se nazývají **slabikotvorné „r“**, a „l“. V hláskové stavbě je označujeme tímto symbolem: ⊗. Podobná slova se slabikotvorným „r“, a „l“ – *drn, trn, hrdlo, Brno, nesl, pásť*.

učebnice s. 94

5 Ve čtyři odpoledne už musím být doma. Babička s dědečkem bydlí nedaleko starého mlýna. Malé koťe si hrálo s růžovým klubíčkem. Cestu k zámku zdobily vysoké topoly a rozložitě duby. Květy stromů byly obsypány včelami. K lesní studánce chodívali odpočívat lidé z blízkého i dalekého okolí. Pěnkava patří mezi naše zpěvné ptáky. Večer dorazila skupina sportovců z Norska. Děvčata sbírala na stráni sladké maliny.

6 Vhodné pro skupinovou práci, lze využít jako soutěž.

ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA

učebnice s. 95

- 1 b) provázejí (4), společnost (3), začátku (3), obyčejné (4), klacíky (3), kameny (3), zajímavých (4), později (3), objevila (4), vědomě (3), vyrobená (4), nejstarší (3), dochovaly (4), pradávnému (4), přikazovat (4), předměty (3), potřeby (3), zemřelo (3), pohřbeny (3), archeologové (6), objevili (4), hliněná (3), chřastítka (3), kbelíčky (3), tisíce (3), předměty (3), nalezeny (4), vykopávkách (4), území (3), antického (4), Slovanů (3)
(V závorkách je uveden počet slabik.)

- 2 Je možno využít i jednoslabičnou pohádku Jana Wericha *Žil kdys chlap...*

Podle mluvnické tabulky zopakovat rozdělení souhlásek. Vysvětlit spodobu znělosti – ukázat na příkladech.

Souhláska *ř* je znělá tehdy, má-li v sousedství samohlásku (*řada, řeka*), nebo souhlásku znělou (*hřebík, březen*): ne-

něm pohádky. Fimfárum, Královna koloběžka první, Lakomá Barka, Líná pohádka, Tři veteráni, nebo třeba Usporná

Chlap, děd, vnuk, pes a hrob

Úsporná pohádka pomocí jednoslabičných slov aneb chvála češtiny

(Jan Werich)

Žil kdys kdes chlap.

Dá se říct též muž či kmán, jak kdo chce. Já ho zvu chlap.

Nu a on krad, ten chlap. Krad co moh a kde moh. Zvlášť když měl hlad.

Byl den jak květ, pták pěl, klas zrál, a nad vším jas.

Jen hvozd se tměl, tam, kde spal chlap.

Spal den a noc, neb pil jak Dán. Když jím třás chlad, vstal a chtěl jít dál, leč měl hlad. Jed by. A pil! Spíš pil, jen mít ze

Vždyť se dá jít na lup, i když je den. Tak šel.

Jde, až zří plot, a na něm čte. Je tu zlý pes!

„Zlý pes; - a to se mám bát? To snad ne!“ a just tam šel krást.

Leč pes tam byl. A zlý! A jak! Jak dás!

Jen se chlap vkrad, už tu byl pes a vyl. Pán sic spal, leč pes vyl a řval čím dál tím víc, až pán vstal a vzal si zbraň.

„Vem si ho! Drž ho! Jen mu dej!“

Křik, sběh a ryk, chlap chce pryč, je tu však pes i pán, je to už kmet, a řve: „Já ti dám u nás krást!“ A kmet se rve jak ko

Leč chlap je mlád dnes a dnes má víc síl! Kmet už je mdlý, chlap na něj klek a chce ho bít, když tu zlý pes se zved a ch

skrz sklep jde ven. Tam, co je vchod, je schod a u něj hůl, spíš kyj. Kmet se chtěl prát, leč kyj je kyj, a chlap bil ze všech si

Pes rval dál. Rval dlaň i pěst a teď chce rvát chřtán. Chlap, pot a krev, má spěch. Děd sic pad, leč teď zas na dvůr vběh

děd?“

To už chlap byl přes dvůr, tam, co je stáj.

A přes plot jde kůň, a na něm chlap. Vnuk sáh níž, než je bok, tam, kde měl kolt, a jak stisk, kolt štěk BENG! BENG!

Chlap jak a kůň se vzpjal, leč jde zas dál.

Děd vstal, je živa zdrav, jen chlap je pryč a s ním i kůň. V tom vnuk křik: „Hleď!“, a jak to řek, tam, co je brod, kůň stál a

se zved a dal se v běh, co je hvozd. Chce se v něm skryt.

„Jen ho nech,“ řek děd. „Kdo zná líp kraj? Kdo z nás tu rost? Teď bych chtěl lok, jak pes chce kost.“ Vnuk mu dal džin.

„Vem psa a kyj a pojď,“ řek děd a mlask. „Dej si též hit.“ Vnuk pisk na psa a šli.

Chlap si sed pod strom. Kůň mu zdech, pes si vzal prst a ten kolt, co po něm šel jak blesk, mu z plic vzal dech i krev. C

strach.

Klek, chtěl vstát, leč spad zpět na strom a po pni se svez na zem. Lez jak plaz, rval mech i vřes, jak táh trup o píď dál. U

kde je svět a kde je jas, ne tma. Přec, kde je tma, je smrt!

... Ne, teď ne! Chce se mi spát, jen noc a den a noc. Pak jsem zas fit! Jen mít čas, chléb a sůl a džbán! Moh bych být živ.

Pes štěk.

A po něm hned hlas: „Rek čul krev! Běž za ním!“

„Kam šve?“ křik hoch.

„Tam za ten dub!“

A tam ten chlap byl. Pes nad ním stál, pak hoch, pak kmet.

„To je on,“ řek kmet a vzdech. „Tys mu dal...“

„Proč u nás krad?“

„Co když měl hlad, co když chtěl jíst?“

„Ten znal jen pít, ten vrah.“

„On ví už svý, tak nač ten hněv? Pojď.“

„Co s ním?“

„Už nic.“